מגדל אור

עמותת יעדים לצפון

עיוורון ולקויות ראייה
שירותים, היבטים תפקודיים ורגשיים

עו"ס מחוז צפון – אוקטובר 2021

60 שנות פעילות

סל שירותים רחב

פריסה ארצית

מרכז רב-שירותי, הפועל לקידומם של

אנשים עם לקויות ראייה או עיוורון

המרכז מהווה חלק מפעילותה של עמותת יעדים

לצפון מיסודה של קרן רש"י.

השירותים מיועדים לכלל האנשים עם תעודת

עיוור וכן לאנשים ללא תעודת עיוור ולאנשים

שמעורבים בחייהם.

מעל ל-5,000 איש ואישה בכל הגילים ומכל רחבי הארץ וכ-2000 אנשי מקצוע צורכים מדי

שנה רצף שירותים ייחודי, הניתן תוך עבודה פרטנית עם האדם ועם הקהילה בה הוא חי.

חזון

לאפשר לכל אדם עם עיוורון או לקות ראייה

לממש את מלוא הפוטנציאל הגלום בו כאדם.

יעוד

להוביל בפיתוח ומתן של שירותים מקצועיים וחדשניים

בתחומי השיקום התפקודי, התעסוקתי, החברתי והרגשי

עבור אנשים עם עיוורון או לקויות ראייה ולמי שמעורבים בחייהם,

ליזום פיתוח, הדרכה ושימוש בטכנולוגיות מסייעות

לקדם את נגישות השירות, המרחב הפיזי והדיגיטלי

ולהפיץ ידע בנושאים אלו.

התפלגות אחוז המשיבים לכל חסם

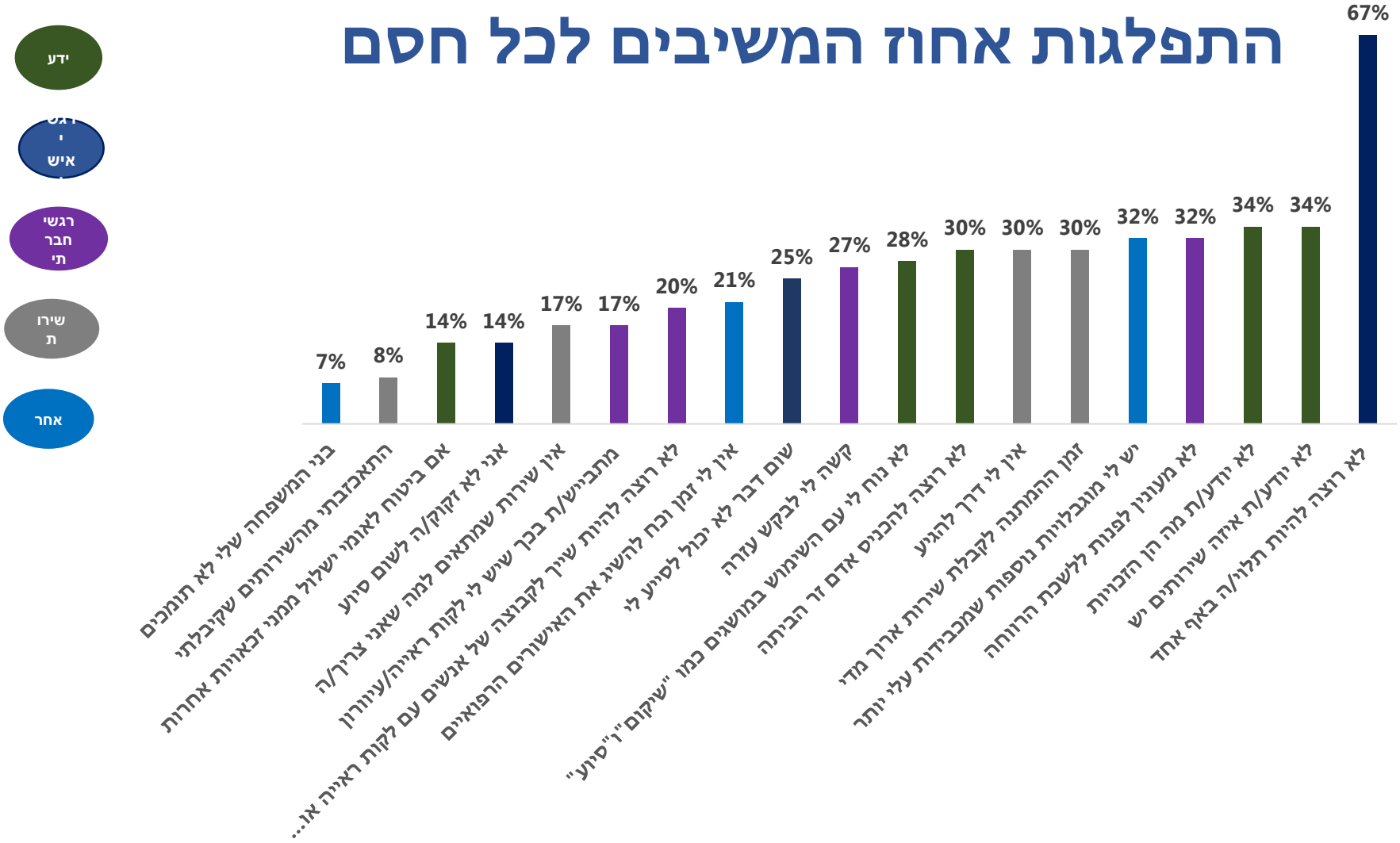

7655 מחזיקי תעודת עיוור - מחוז צפון

נכון לאוקטובר 2021

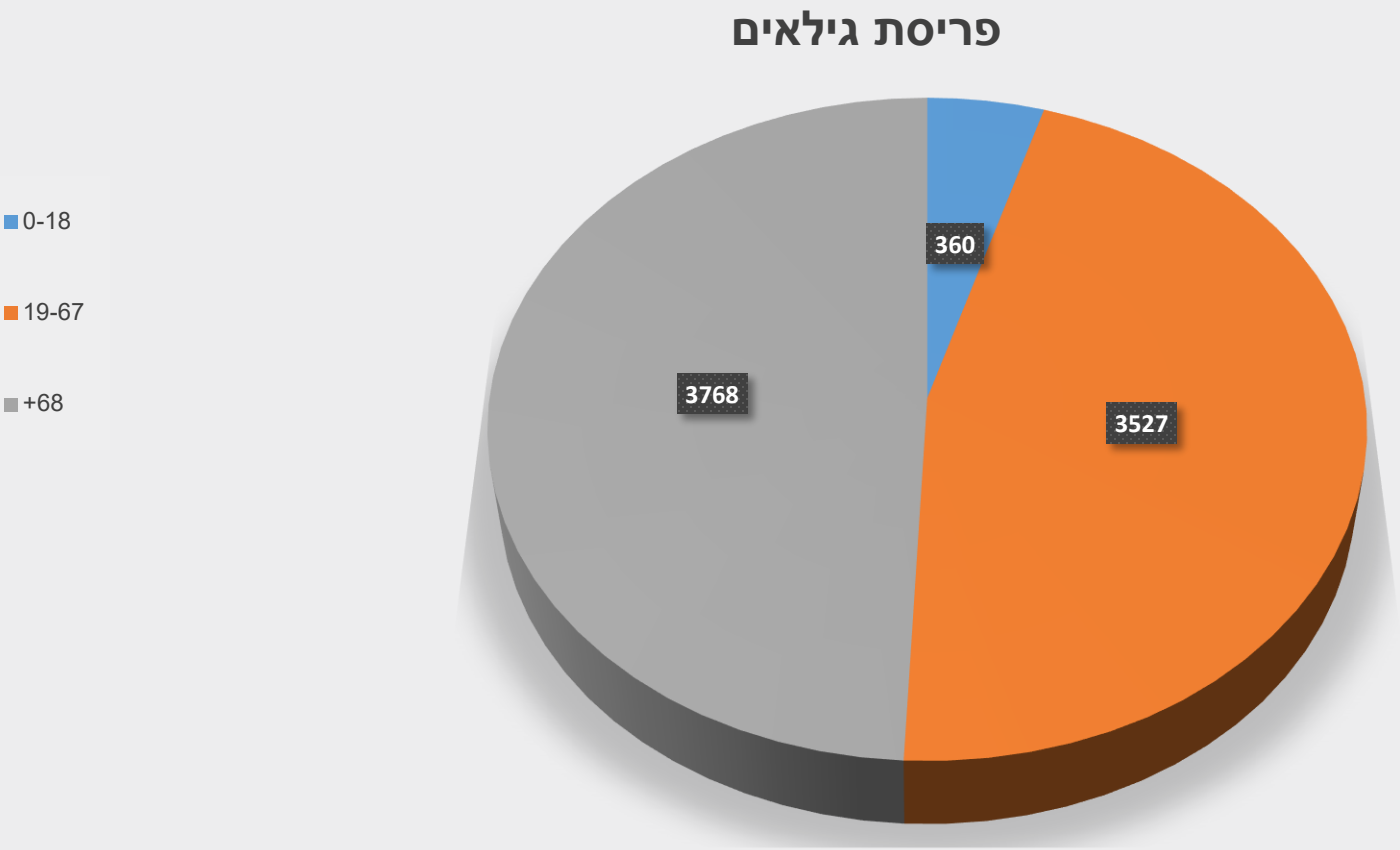

נתוני עשור (2008-2018)
הדרכה שיקומית
היעד: צמצום הפער

מקבלי הדרכה שיקומית מתוך סך מחזיקי תעודות עיוור בצפון

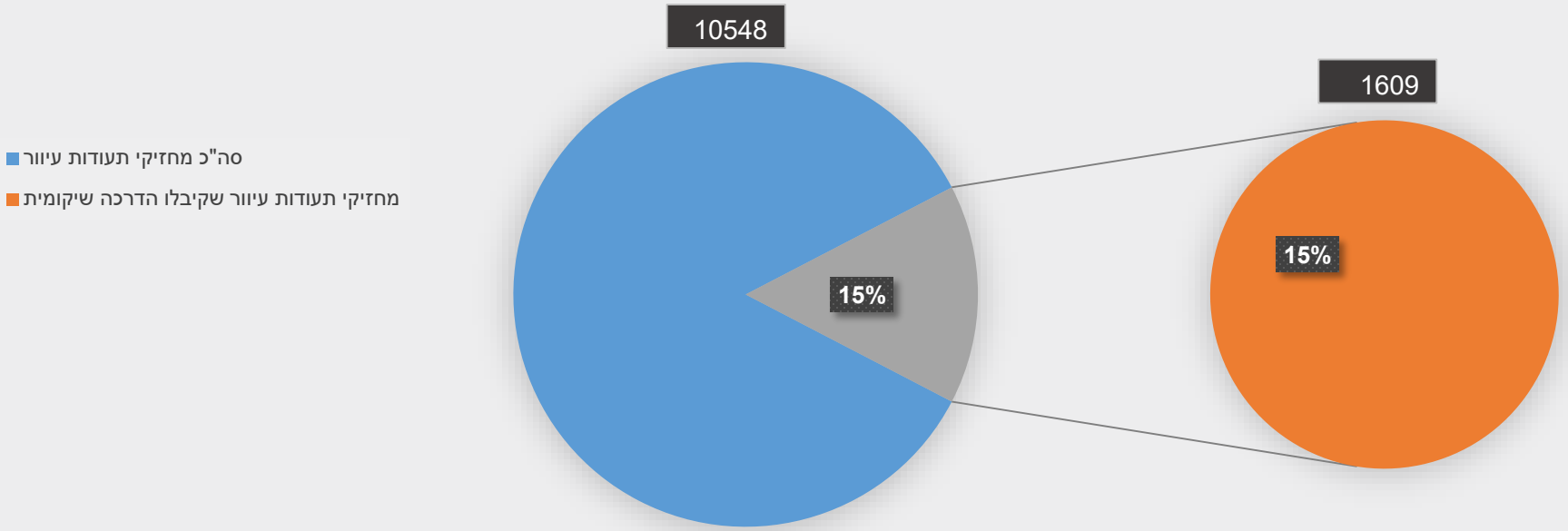

פילוח מקבלי שירות לפי מגזר

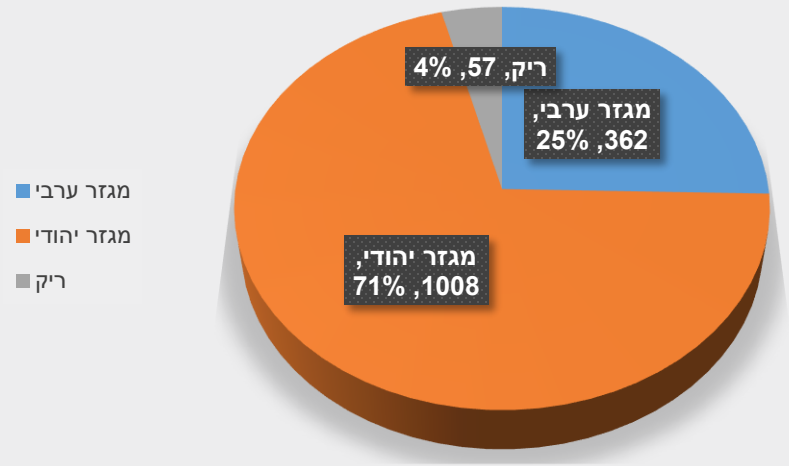

מקבלי שירות לפי מגדר

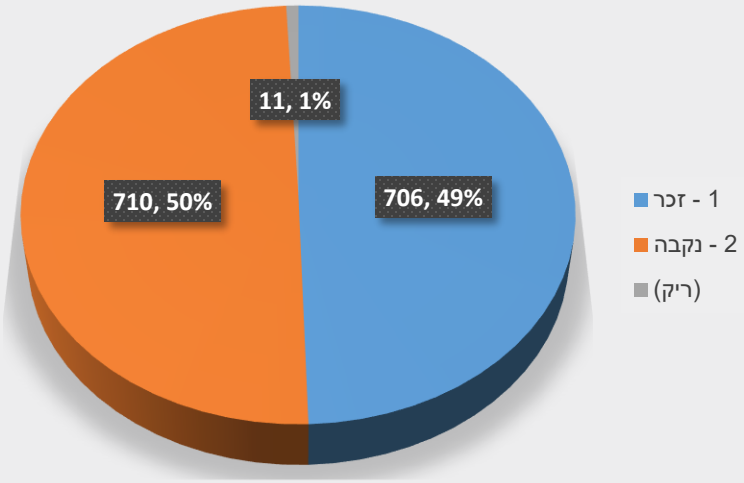

תמונת מצב צפון
3 רבעונים של 2021

שירותי מגדל אור לפי יחידה

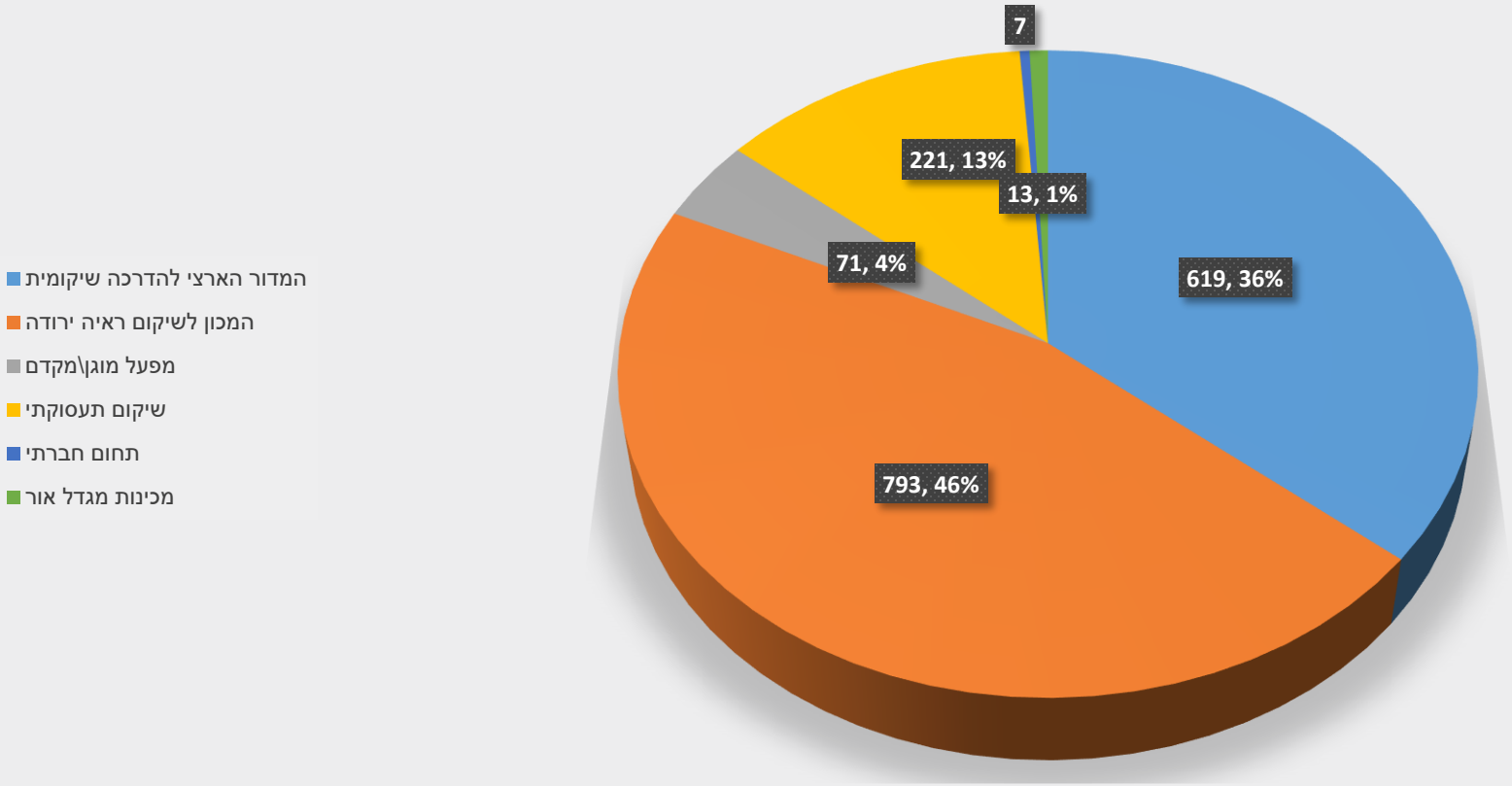

* 3 רבעונים ראשונים של 2021

* 3 רבעונים ראשונים של 2021

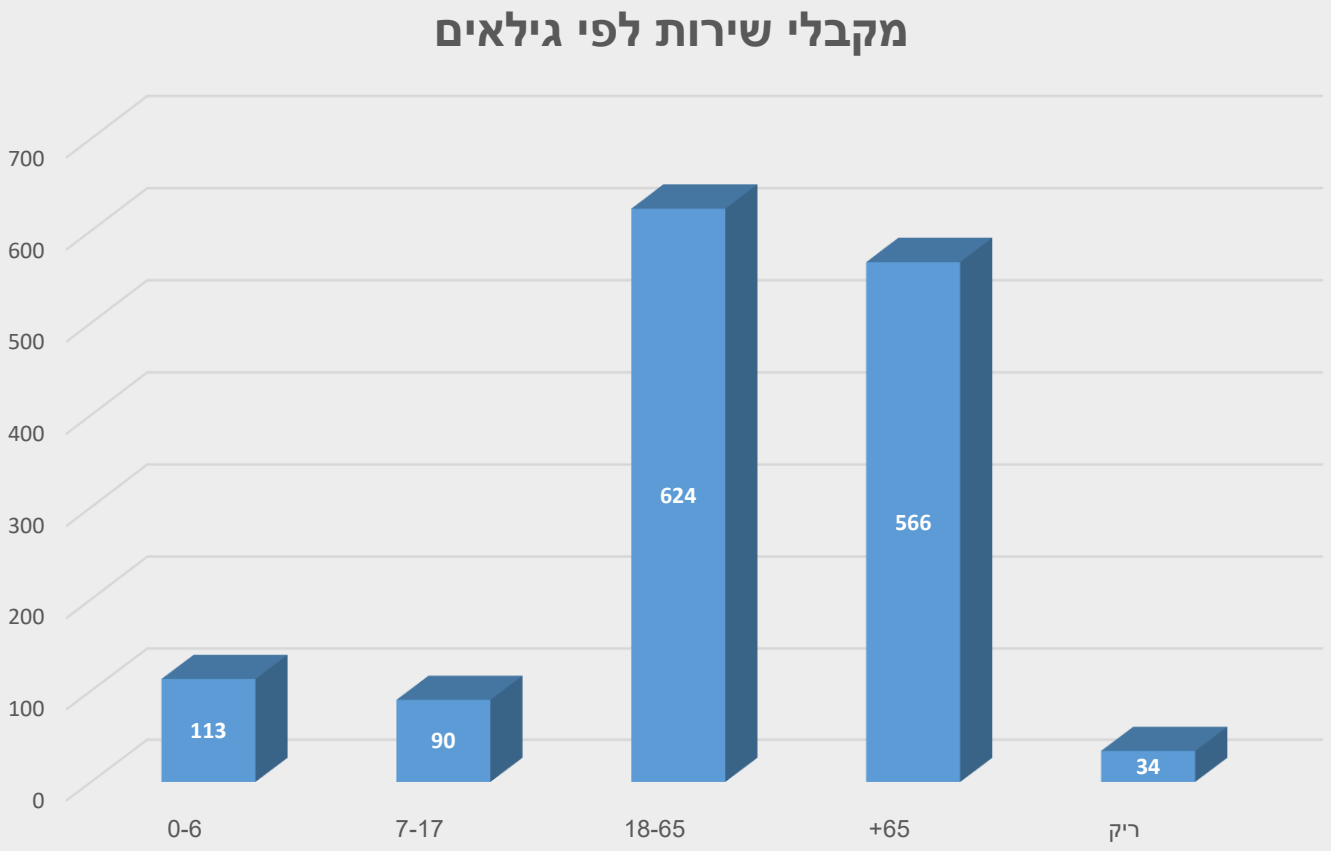

שירותי מגדל אור מחוז צפון 2014-2020

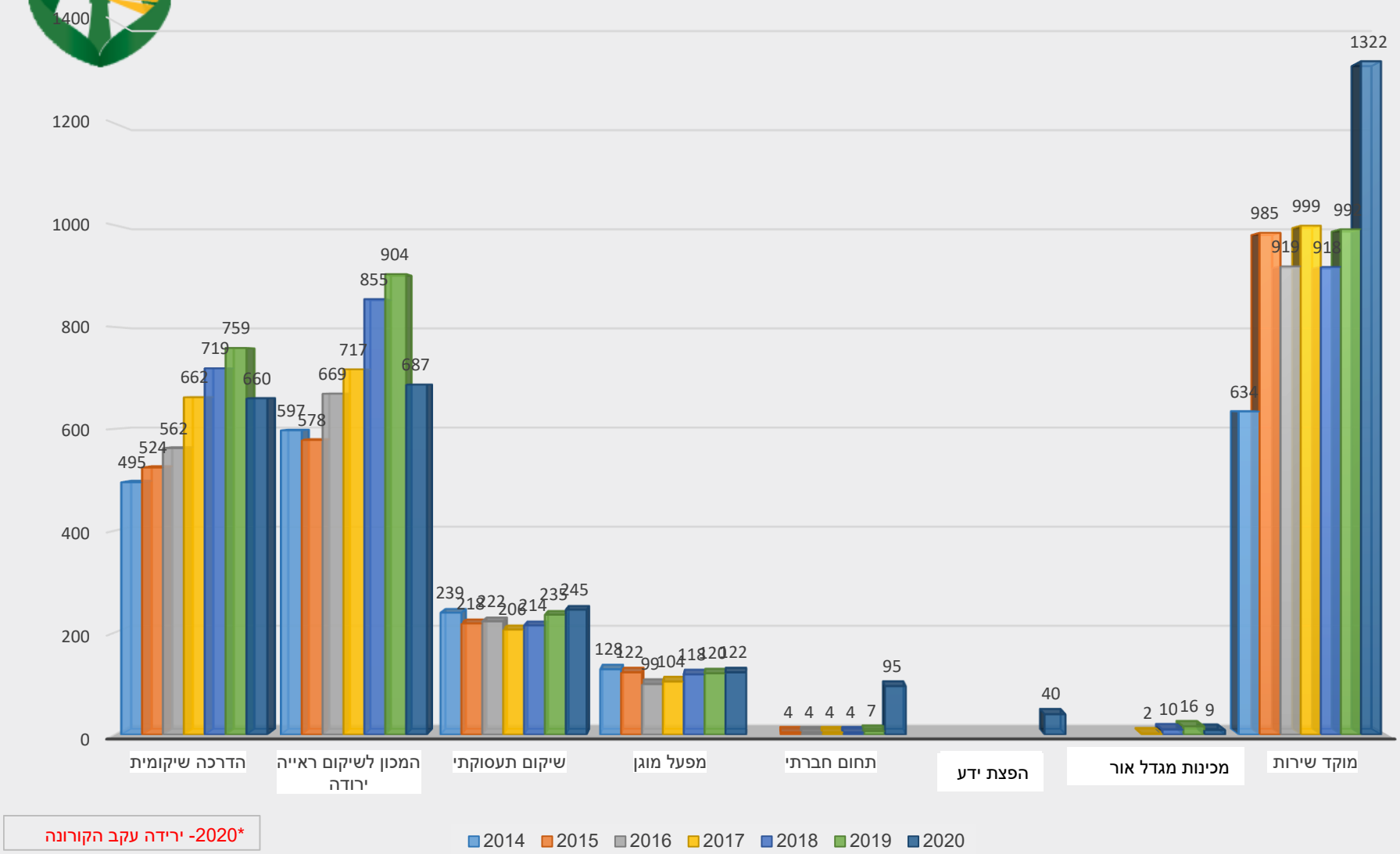

*2020- ירידה עקב הקורונה

עיוורון ולקויות ראייה
מבוא

מרצה: ריטה לפיד – מנהלת מקצועית מגדל אור

על מה נדבר?

הצורך:

- **מאפייני האוכלוסייה והלקות-השלכות תפקודיות ורגשיות.**

המענים:

1. **סיוע מקדם עצמאות: עקרונות למרחב ולשירות**
   נגיש כולל הכרת טכנולוגיות מסייעות
2. **הכרת שירותים ייעודיים - סיור**

הכרת מאפייני האוכלוסייה והלקות

חדות ראיה לקויה

שדה ראייה לקוי

ראייה "צינורית"

קריטריונים לזכאות
בתעודת עיוור

- ✓ **עיוורון מוחלט**
- ✓ **חדות ראייה**

  שאינה עולה על 3/60, עם תיקון אופטי בעין הטובה

- ✓ **שדה ראייה**

  שאינו עולה על 20 מעלות, עם תיקון אופטי בעין הטובה

תעודת עיוור מקנה - שירותי שיקום, הטבות ופטורים שונים הניתנים ע"י רשויות, ארגונים ומשרדי ממשלה כולל סבסוד עזרים

נתונים סטטיסטיים בארץ

מחזיקי תעודת עיוור (נכון ליולי 2021)

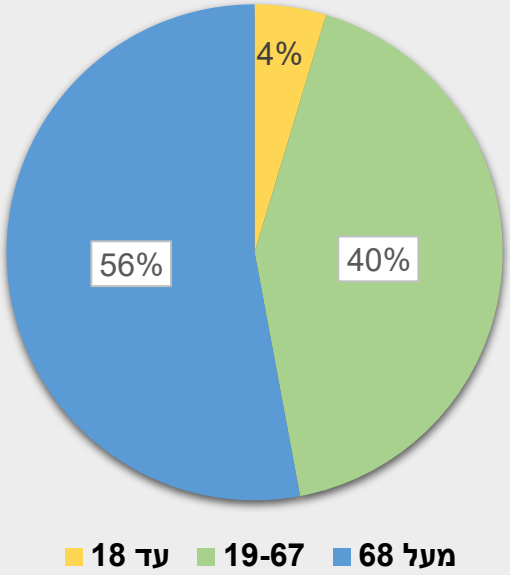

23,456 נושאי תעודת עיוור- כאשר מתוכם:

- כ-10% אנשים עם עיוורון מוחלט
- כ- 1600 איש מתווספים כל שנה
- כ- 75,000 איש בארץ עם לקויות ראייה ללא תעודת עיוור

מחלות שכיחות - השלכות על התפקוד

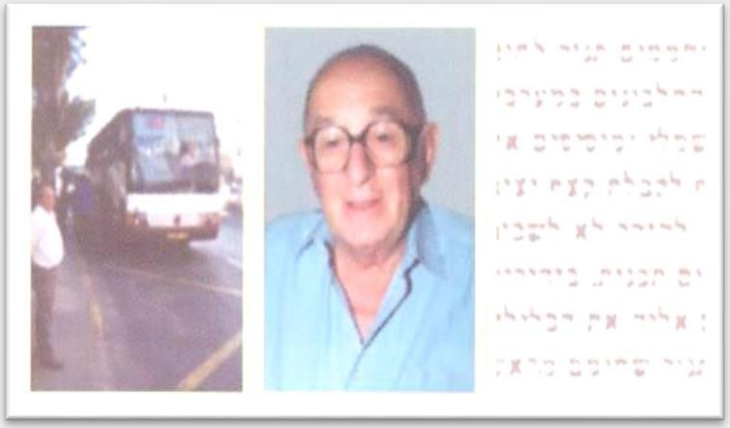

מבט על-מאפייני האוכלוסייה

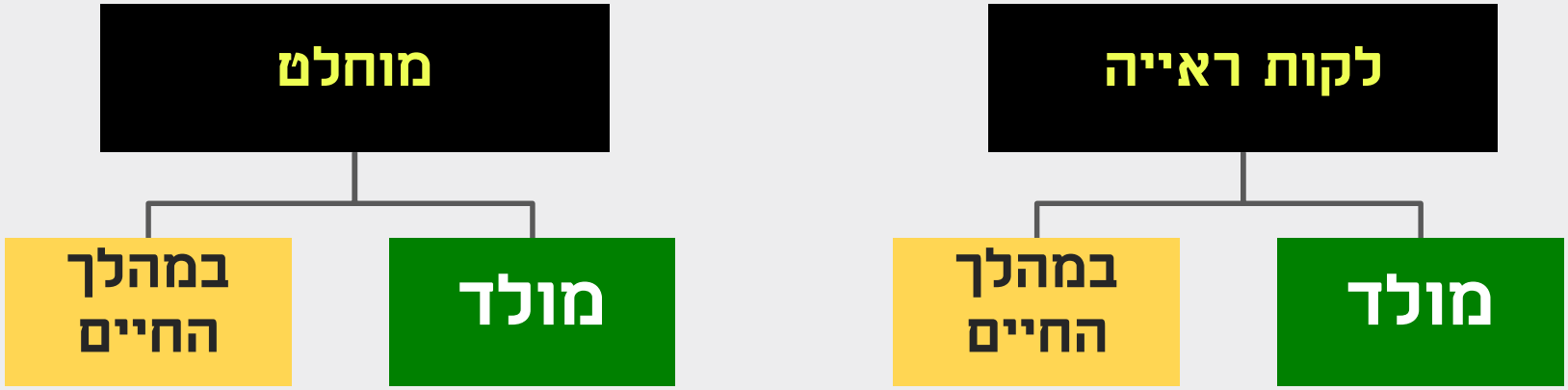

בבת אחת או בתהליך הדרגתי

אדם עם עיוורון מוחלט ואדם עם שרידי ראייה השלכות תפקודיות ורגשיות

קריטריון	אדם עם עיוורון מוחלט	אדם עם שרידי ראייה
תפקוד	נזקק לתפקוד בטכניקות ייעודיות ושימוש בחושים אחרים.	לעיתים יכול לתפקד בעזרת הראייה . לעיתים מתפקד בעזרת ראייה + טכניקות יעודיות + שימוש בטכנולוגיה מסייעת. לעיתים אין שרידי ראייה תפקודיים.
בהירות	מצב בהיר לעצמו ולסובבים	מצב לא בהיר לעתים לעצמו ולסובבים. מתעתע.
היבטים רגשיים:	אין חשש מהידרדרות הראייה. לעיתים הסתרת המגבלה ע"י הסתגרות. סוגיות של: תחושת מסוגלות וערך עצמי, תלות מול עצמאות. לעיתים חוסר קבלת המגבלה.	פחד מהידרדרות הראייה- חוסר וודאות, לעיתים הסתרת המגבלה תוך סיכון עצמי . זהה
מערכת משפחתית	שינוי במערכת המשפחתית: תפקידים, הגנת יתר וחסות, צפות סוגיות לא פתורות, שינוי בארגון הבית.	זהה

אדם עם עיוורון מולד ואדם שהתעוור במהלך החיים - השלכות תפקודיות ורגשיות

קריטריון	עיוורון מלידה	התעוורות
מושגים	העדר למידה מחיקוי ראייה כחוש מתכלל	ישנם
שימוש בחושים	צורך ללמד בינקות - בסיס להתפתחות תקינה לתקשורת, לתפקודי יום יום,	צורך ללמד להפיק מידע: קלט, עיבוד, פלט
היבטים רגשיים-קבלת המגבלה	אין קנ"מ להשוואה. לעיתים משבר בגיל ההתבגרות	תהליך רגשי של אובדן-אבל .
מערכת משפחתית	אובדן החלום בלידה, הגנת יתר, עיסוק בשיקום	שינוי תפקידים

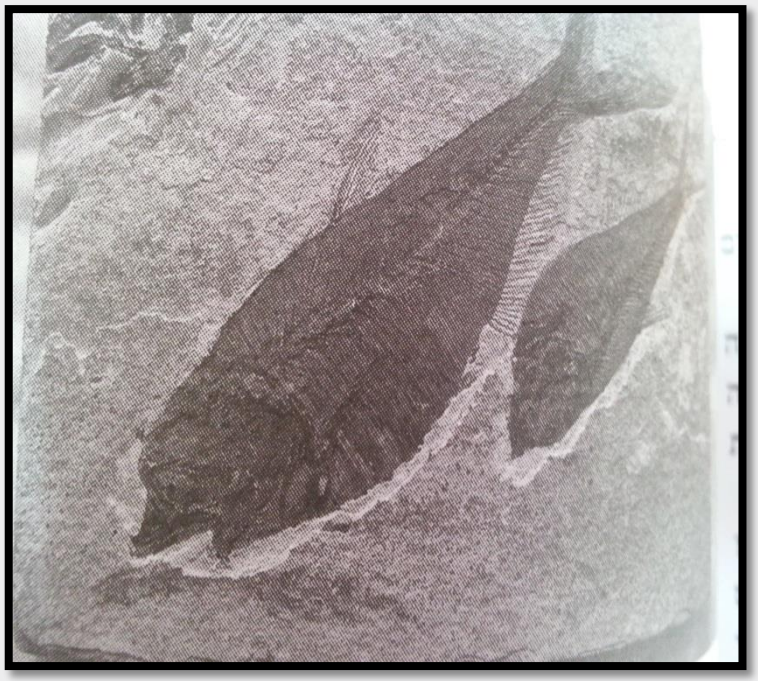

אנשים עם ריבוי מוגבלויות

הבחנה מבדלת

מה היא ?

בדיקה האם הקשיים התפקודיים של האדם, נובעים מלקות הראייה או מלקויות אחרות שמחייבות התייחסות אחרת או נוספת מצד איש המקצוע המלווה

איך מתבצעת ?

ע"י תצפית וניתוח התפקוד של האדם ע"י איש המקצוע

כדי לנתח נשאל 2 שאלות מרכזיות:

1.השוואה לאחרים: האם תפקודו של האדם שונה מתפקודם של מקבלי שירות אחרים במצב קוגניטיבי, רגשי, מוטיבציוני ללא מגבלת ראייה ?

2.השוואה לעצמו טרם הירידה בראייה: האם תפקודו הנוכחי שונה מתפקודו כשראה?

לא

סביר שהקושי התפקודי אינו נובע מלקות הראייה או העיוורון

כן

סביר שהקושי התפקודי נובע מהתמודדות עם מצב ראייה ומחייב התייחסות מותאמת מאיש המקצוע במסגרת ומאנשי מקצוע מומחים, ע"פ צורך

המענים:
סיוע מקדם עצמאות-כיצד?

1. הכרת עקרונות להנגשת השירות והמרחב.

- **מסגרת החוק** - תקנות נגישות מרכזיות לאדם עם עיוורון או לקות ראייה
- **סיוע מקדם עצמאות** -נגישות שירות

2. הכרת שירותים ייעודיים

המענים:

1.כלים לסיוע מקדם עצמאות

תקנות נגישות-דוגמאות

עקרונות להנגשת השירות והמרחב

1. קביעות
   - מקום
   - שיטה
   - צורה
2. ניגודיות
   - צבעים
   - תכונות
3. שימוש בחושים מפצים
   - שמיעה
   - מישוש
4. שימוש בטכנולוגיה מסייעת
   - עזרים אופטיים
   - עזרים לא-אופטיים

ניגודיות והפחתת רעשי רקע

שילובים: חושים מפצים, קביעות וניגודיות

שימוש בטכנולוגיה מסייעת

- טכנולוגיה מסייעת היא שם כולל להתקן או למערכת המאפשרים ליחיד **לבצע משימה** שלא היה יכול לבצע או **להגביר את הקלות והביטחון** בביצוע המשימה.
- יש לשלוט בטכניקה של השימוש בעזר-אחרת הוא עלול לתת תחושה מדומה של בטיחות.
- יש להכיר היטב את העזר כולל יתרונותיו ומוגבלויותו.

עקרונות להנגשת טכנולוגיה לאנשים עם לקות בראייה

1. **קונטרסט צבעים -** לאנשים עם שרידי ראייה.
2. **שימוש בחושים מפצים:**
   - **מישוש:** קונטרסט תחושתי וחיווי בברייל
   - **שמיעה:** חיווי קולי
3. **הגדלה וקירוב התמונה**

סוגי עזרים לאנשים עם מגבלת ראייה

עזרים אופטיים ועזרים לא אופטיים

עזרים לכתיבה וקריאה

עזרים לתפקוד יומיומי

טכנולוגיית HIGH וטכנולוגיית LOW

טכנולוגיה מסייעת
לתפקוד בכל תחומי החיים

עזרי מטבח

תקשורת

ניידות

קריאה עם ראייה ירודה

פנאי

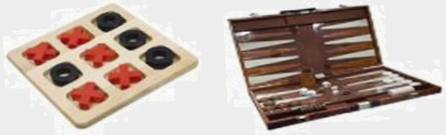

טיפול עצמי

כדי להשיג תוצאות של תפקוד עצמאי יש לפעול בראייה הוליסטית

על ארבעה דברים

עומד השימוש האפקטיבי בטכנולוגיה

נמס"ע

המענים:

2. הכרת השירותים

מענים

קידום התפקוד העצמאי
שירותי הדרכה שיקומית/ מכונים לשיקום
ראייה ירודה/ דירות מכינה לחיים עצמאיים

שילוב בתעסוקה
שירותי אבחון תעסוקתי, הכשרות והשמה בשוק
הפתוח, תוכנית לווי לשילוב בצה"ל, תוכנית
מנטורים, תוכנית מתנדבים מקריאים, מאגר
השאלה למעסיקים, מפעל מוגן

שימוש אפקטיבי בטכנולוגיה מסייעת
חממת הנגשה, מרכזי הדרכה
טכנולוגית, מוקד תמיכה
טכנולוגי, יחידת הנגשה דיגיטלית

הפצת ידע
מרכז הכשרות
למעגלים תומכים,
מרכז ידע מקוון

תחום חברתי
בית תרבות לעיוור באר שבע | תגי"ל | קבוצת
מטיילי מגדל אור | קבוצת רכיבה על אופני
טנדם | תכנית חברתית מקוונת - הרצאות
ופעילויות שונות לילדים ומבוגרים

תחום רגשי

סיכום

- ✓ לירידה משמעותית בראייה יש **השלכות תפקודיות ורגשיות** על אנשים בכל גיל.
- ✓ השלכות משמעותיות מחייבות **תהליך שיקום הוליסטי** ונגיש על מנת לאפשר לאדם **לתפקד באופן עצמאי ולממש את הפוטנציאל הגלום בו**.
- ✓ תהליך השיקום יעיל יותר כאשר יש תיאום בין העו"ס ברווחה לנותן השירות במגדל אור.
- ✓ תפקידי העו"ס – תלוי שירות (זיהוי צרכים, הפניות, ליווי התהליך)

תודה!

מרכז הידע | https://info.migdalor.org.il/

אתר | https://www.migdalor.org.il